

Handlingsplan 2024-2027 med årsbudsjett 2024

Turid Stubø Johnsen, 2. november 2023

Hva inneholder dokumentet?

- Handlingsplan
 - Planer, prosesser
 - Mål for tjenestene
- Årsbudsjett
 - Drift
 - Investeringer
- Økonomiplan
- Klimabudsjett

Handlingsplan 2024-2027 med årsbudsjett 2024

Kommunedirektørens forslag

Prosess 2023

- **25. juni**
Bystyret behandler utkast til handlingsplan
- **6. oktober**
Regjeringens forslag til statsbudsjett
- **2. november**
Kommunedirektørens forslag til handlingsplan/årsbudsjett
- **27. november**
Stortingsflertallets statsbudsjett
- **30. november**
Formannskapet behandler handlingsplan/årsbudsjett
- **14. desember**
Bystyret vedtar handlingsplan/årsbudsjett

Statsbudsjettet 2024 – regjeringens forslag

- Vekst i frie inntekter på ca 203 mill. kr, dekker lønns- og prisvekst
- Foreldrebetaling i barnehage reduseres fra 3.000 kr til 2.000 kr pr mnd
- Satser for sosialhjelp økt 10% fra 1. juli 2023, Sarpsborg kompenseres med 8 mill. kr
- Økt tilskudd fastleger underfinansiert med 9 mill. kr

SAMMEN SKAPER VI SARPSBORG

Det gode hjemstedet

Jobbene for framtiden

Opplevelser for livet

Samfunnsutvikling i 2022

1,5%

Befolkningsvekst

1,5%

Arbeidsplassvekst

Offentlig sektor 1,9%

Privat sektor 1,1%

76,6%
av landssnitt

Skatteinngang

Nedgang fra 79,2% i 2021

Kommunenes rammebetingelser

- Stadig mer tydelig at midler er urimelig fordelt mellom kommuner
- Byrder fordeles heller ikke likt, jfr sekundærbosatte
- Fjernt fra «likeverdige tjenestetilbud»
- På vegne av Sarpsborgs befolkning må vi stå opp mot dette
- Forslag til nytt inntektssystem våren 2024

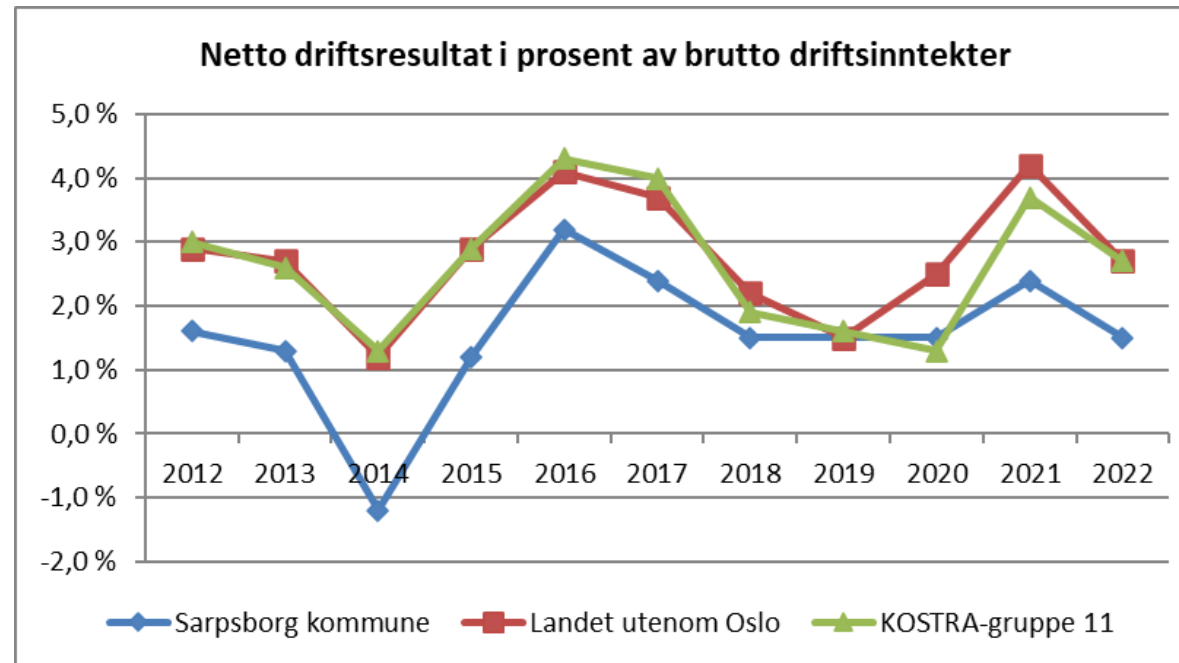

Det økonomiske bildet av Sarpsborg

- Stort behov for tjenester, lavere inntekter enn landssnittet
- Bruker mer penger på driften enn budsjettet
- Lovkrav og normer binder pengebruk
- Underfinansierte statlige reformer
- Stor sekundærtilflytting
- Høye renter og høy prisstigning
- Lyspunkt: Lavere energiutgifter

Netto driftsresultat

- Inntekter minus utgifter det aktuelle året
- Viser hva kommunen sitter igjen med til avsetninger og investeringer
- Anbefalt: 1,75%
- Må bli bedre for at økonomien skal være bærekraftig

Finansielle måltall

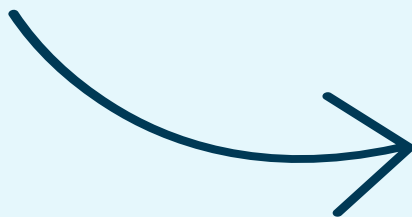
Beskrivelse	Måltall	Budsjett 24
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	1,75 %	-0,03%
Andel gjeld som belaster driften i prosent av brutto driftsinntekter	< 37 %	< 52 % i perioden
Samlet budsjettert avsetning til disp.fond i prosent av brutto driftsinntekter	0,5 %	0%
Årlig avsetning til investeringer i prosent av brutto driftsinntekter	> 0,25%	0%
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF	10 %	44,3%
Udisponert disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	> 4%	5,2%

Hvorfor Bærekraft 2030?

Lavinntektskommune

- + Kostnadskrevenende befolkning
- + Underfinansierte reformer / krav til tjenester
- + Driver dyrere enn andre kommuner

Innsparinger – Bærekraft 2030

Tiltak	2023	2024	2025	2026	2027
Politisk styring	-	0,9	0,9	0,9	0,9
Årsverksanalyse fellestjenester	6,3	6,8	15,7	18,9	18,9
Selvkost Samfunn	5,6	8,9	8,9	8,9	8,9
Teknisk 2025	2,0	7,4	14,4	14,4	14,4
Struktur og kapasitet Oppvekst	0,7	0,9	1,3	1,8	1,8
Generell drift Oppvekst	2,0	11,0	13,0	14,5	14,5
Spesialundervisning	6,7	17,8	21,4	21,4	21,4
Boveiledning	12,9	21,8	21,8	23,9	23,9
Hjemmetjenester	6,2	12,4	9,6	5,0	14,6
Heldøgn	16,5	77,7	83,1	83,1	83,1
Kommunale boliger	-0,4	2,7	2,9	3,8	3,8
Barnevern		14,3	23,4	29,0	32,5
Familier med omfattende bistandsbehov – økt inntekt		10,0	10,0	10,0	10,0
Arealeffektivisering og FDV		2,0	5,4	11,1	14,1
Uspesifisert innsparing kommunedirektør			24,0	24,0	24,0
SUM	58,4	199,4	255,7	270,6	286,5

Bærekraft 2030

Innsparing på 200 mill.
kr i 2024 sammenlignet
med 2022

Innsparing øker til
255 mill. kr i 2025,
inkl. uspesifisert 24
mill. kr

Risiko for at ikke alt går
som planlagt, 20 mill. kr
til omstillingsfond

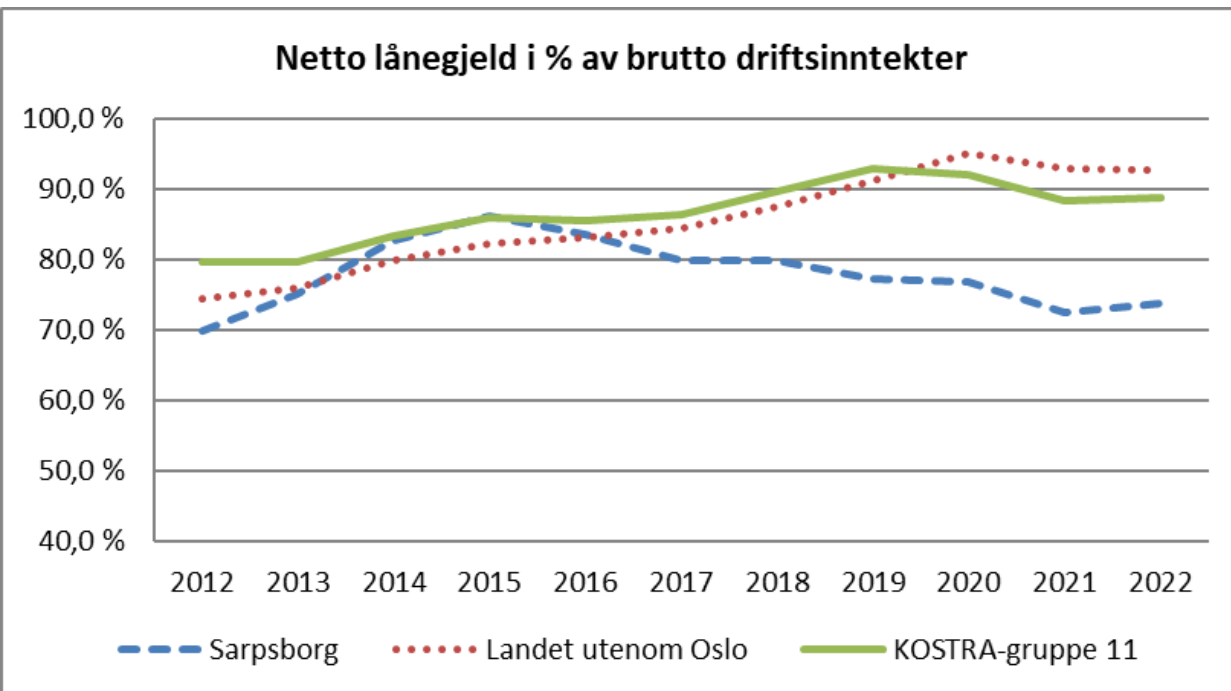

Avsetninger 2024-2027

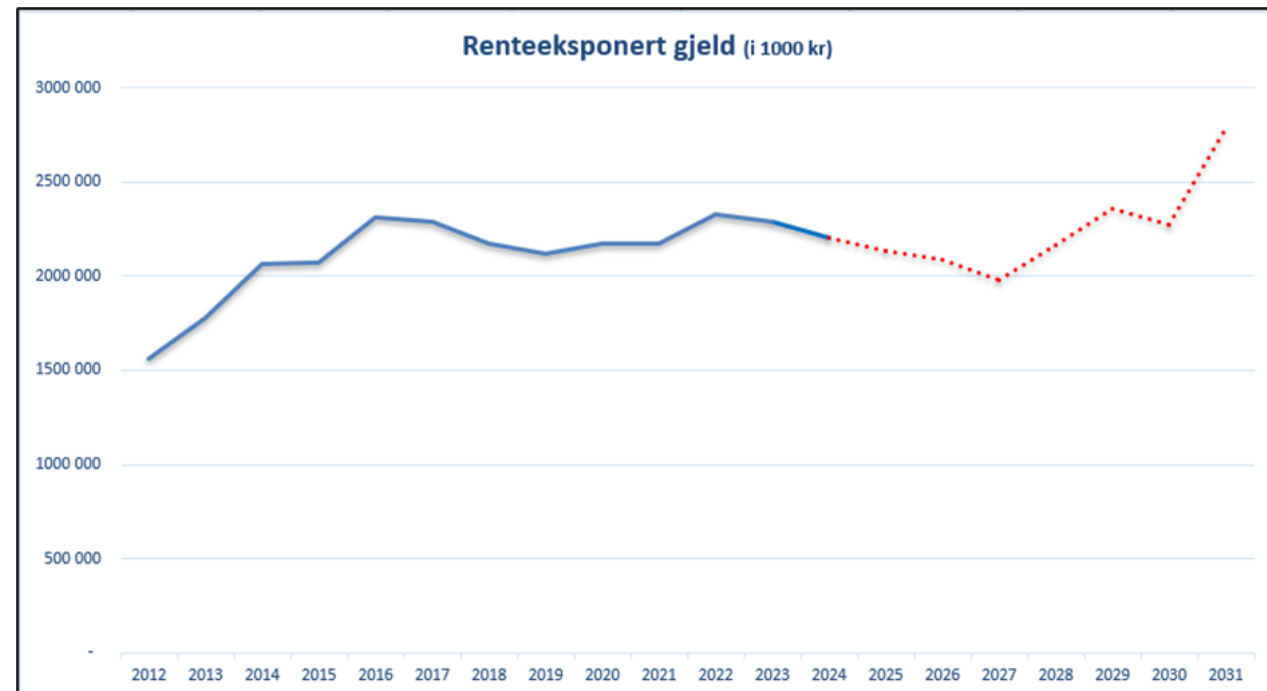
Beskrivelse	2024	2025	2026	2027
Generelt disposisjonsfond	0,0	0,0	32,8	43,6
Næringsfond	1,0	1,0	1,0	1,0
Fond kulturanlegg	1,0	1,0	1,0	1,0
Formannskapetets tilleggbevilgningsfond	3,0	3,0	3,0	3,0
SUM	5,0	5,0	37,8	48,6

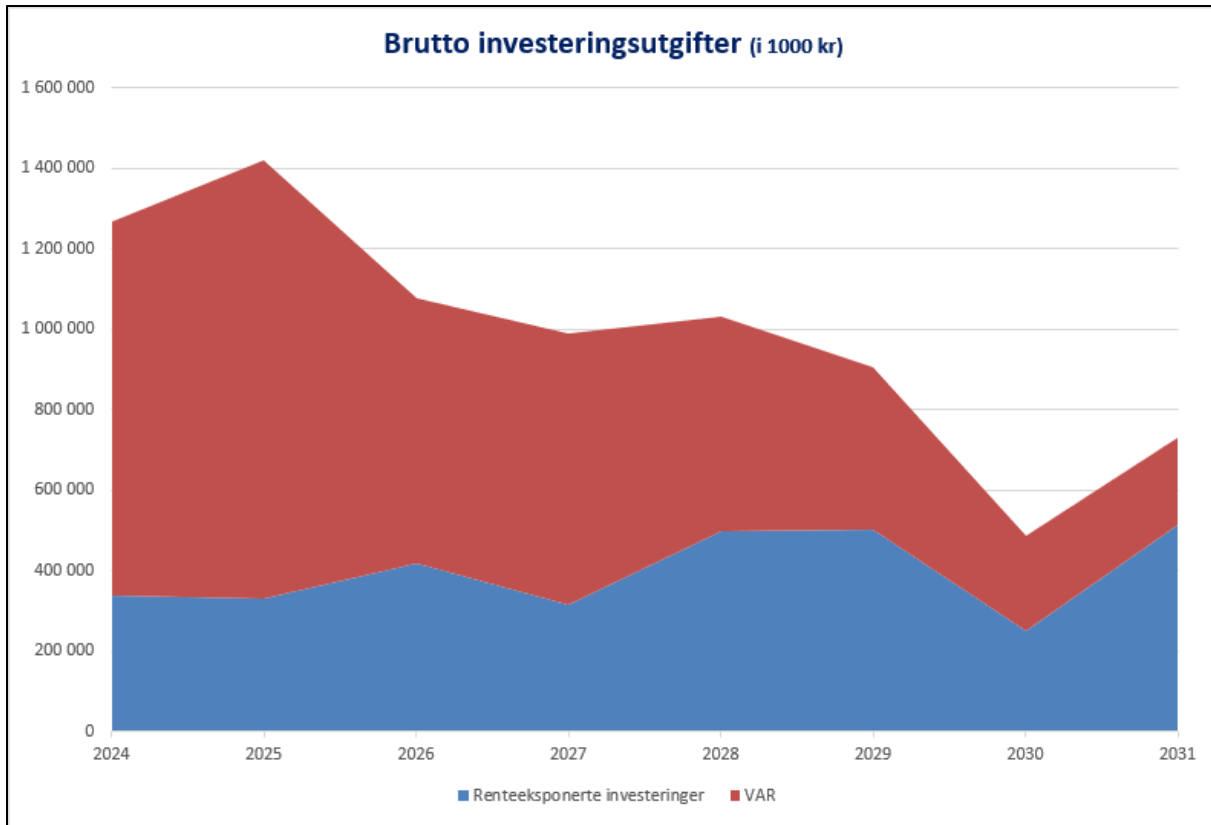
Gjeldsutvikling, sammenligning

Gjeld som belaster driften – i kroner

Investeringer

Investeringsområde	2024	2025-27	Totalt
Helse og velferd	28	68,6	96,6
Oppvekst	79,2	299,6	378,8
Samfunn	25,6	11,7	37,3
Fellestjenester	6,5	13,8	20,3
Teknisk	189,9	664	862,9
Selvkost (VARF)	928,1	2 429,2	3 358,3
SUM investeringer	1 267,3	3 486,9	4 754,2

Renter, pensjon og utbytte

- Renteutgifter 2024 opp 32 mill. kr
 - Herunder VAR 15 mill. kr
- Pensjonskostnadene øker med ca 50 mill. kr
- Utbytte – 31 mill kr pr. år
 - Østfold Energi 30 mill. kr
 - Skjeberg Marinesenter 1 mill. kr

Rentenivå	2024	2025	2026	2027
HP 2023 – 2026	4,1%	4,1%	4,0%	
HP 2024 – 2027	5,0%	4,6%	4,3%	4,3%

Økonomiske hovedgrep

- Tilpasse rammer til økte behov
- Omfattende salg av boliger
- Effektiviseringer
- Kutt i tjenestetilbudet
- Utsette investeringer
- Budsjetterer ikke med avsetning
- Omstillingsfond 20 mill. kr

Tre prioriterte områder

- Forebygging barn og unge
 - Flere må få hjelp tidligere
- Næringsutvikling
 - Arbeidsplasser i privat sektor
- Beredskap og sikkerhet
 - Være beredt på alvorlige hendelser

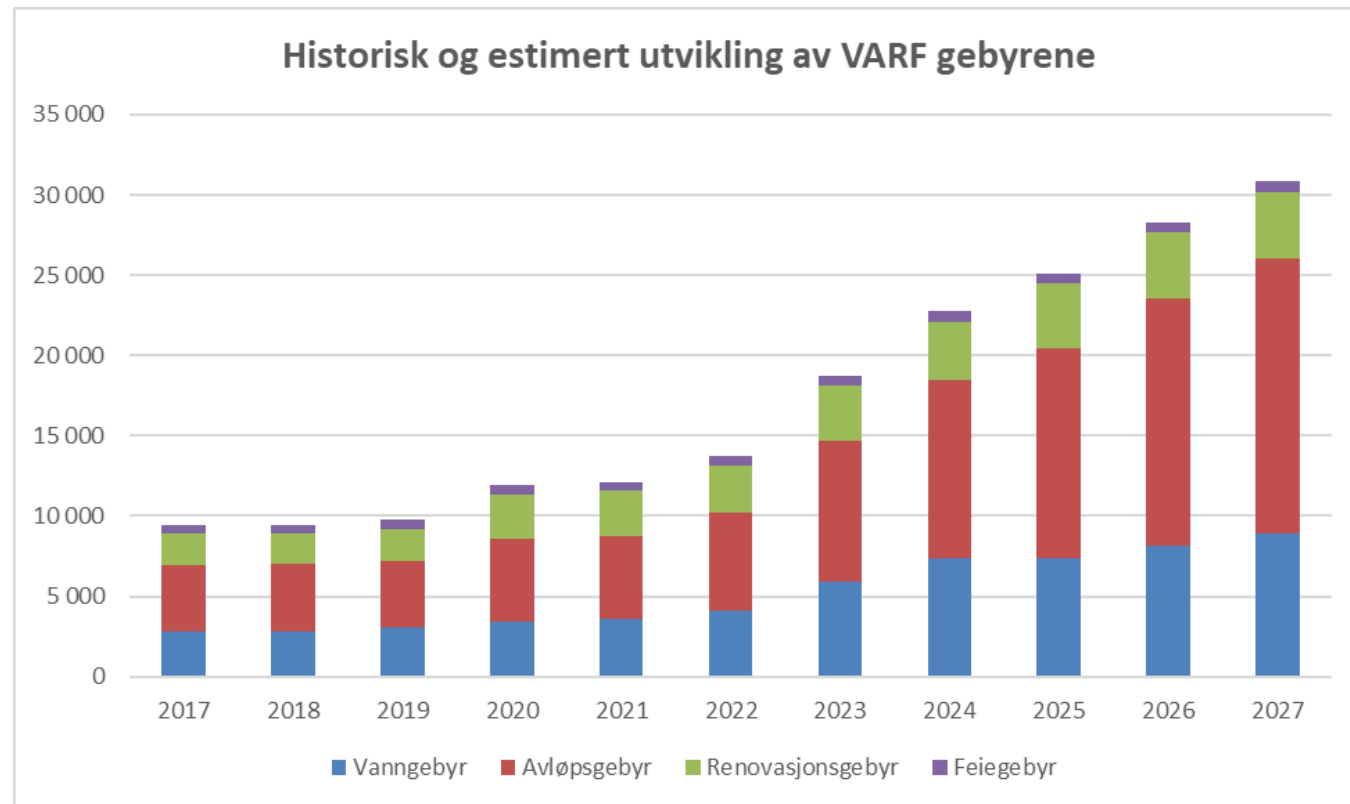
Vann, avløp, renovasjon, feiing

Beskrivelse	2023	2024
Vanngebyr, fast	1 580	1 960
Vanngebyr, variabelt	4 330	5 387
Avløpsgebyr, fast	2 165	2 740
Avløpsgebyr, variabelt	6 600	8 341
Renovasjonsgebyr, fast	2 260	2 420
Renovasjonsgebyr, variabelt (130 liter)	1 175	1 248
Feie-/tilsynsgebyr	585	640
Sum	18 695	22 736

Økning fra 2023 til 2024: 4 041 kroner: 21,6 %

Vann, avløp, renovasjon, feiing

Samlet inntekt:
ca. 258
mill. kr

Eiendomsskatt

- Gjeldende satser videreføres
 - Næring: 5,2 promille
 - Bolig: 3,6 promille, bunnfradrag 300.000 kr
- Bidrar til å dempe skatte- og avgiftstrykket for næringsliv og innbyggere

Foreldrebetaling SFO

	Sarpsborg 2024	Sarpsborg 2023	Fredrikstad 2023	Halden 2023	Moss 2023
1. og 2. trinn pr. mnd, 100% plass	1 780	1 445	1 826	1 802	2 210
3. og 4. trinn pr. mnd, 100% plass	3 560	2 890	3 433	3 260	3 530

Andre priser

- De fleste prisene økes med 5,8%
 - Lønns- og prisvekst på 4,3% i 2024
 - Oppjustert prisvekst i 2023
- Statsbudsjettet: Barnehageprisen ned fra 3.000 til 2.000 kr pr mnd
- Gebyr for leie av kunstgress barn og unge ned med 355 kr pr time
- Pris for levering av næringsavfall ned fra 4 til 3 kr pr kilo

Kommuneområde helse og velferd

Samlet budsjett:

**ca. 260
mill. kr**

Barnevern

- Styrkes med 31 mill. kr for å komme på nivå med 2023
- Fra det nivået skal det spares inn ca 14 mill. kr i 2024, og mer i perioden
 - Færre meldinger og undersøkelser
 - Redusere private kjøp
 - Strengere praksis på fosterhjem
 - Færre barn på institusjon
 - Færre akutt plasseringer
 - Færre støttekontakter/besøkshjem
- Nettverksveileder ved Sandesundsveien skole

Forebyggende tjenester

Samlet budsjett:
**ca. 99
mill. kr**

- Nødvendig å styrke det forebyggende arbeidet mot barn og unge, dreining fra barnevern
- Skolehelsetjeneste og familiesentre styrkes
 - 4 mill. kr i 2024, 8 mill. kr fra 2025
- Ny stilling som ungdomskontakt

Samlet budsjett:

**ca. 115
mill. kr**

Rus og psykisk helse

- Bortfall av statlig tilskudd, må øke budsjett for å bevare tilbud til barn og unge. Økt utgift ca 4 mill. kr
- Styrke ressurskrevende tjeneste, økt utgift 7 mill. kr
- Avslutte Jobbspesialistene, innsparing 2 mill. kr
- Avslutte støtten til Kirkens Bymisjon, innsparing 1 mill. kr

Samlet budsjett:

**ca. 125
mill. kr**

Virksomhet helse

- Videreføre beredskap på legevakten. Økt utgift 4 mill. kr
- Staten øker satsene for basistilskudd til leger i Sarpsborg, men sender regningen til kommunen. Økt utgift 9 mill. kr

Samlet budsjett:

**ca. 580
mill. kr**

Heldøgns omsorg

- Resterende 35 plasser ved Tingvoll sykehjem legges ned fra 2024
 - Innsparing om lag 25 mill. kr hensyntatt tapt egenbetaling
- Utbygging av Haugvoll utsettes. I drift fra 2030
- Kan medføre økt trykk på hjemmetjenesten og legene

Dekningsgrad heldøgn

Dekningsgrad heldøgn totalt	Antall plasser	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Med dagens antall plasser	522	19,1%	18,0%	17,0%	12,9%	11,3%	10,0%
Dekningsgrad ved nedleggelse av 35 plasser	487	17,8%	16,8%	15,8%	12,0%	10,6%	9,4%

	Sarpsborg	Fredrikstad	Sandefjord
Sykehjemsplasser totalt	522	512	425
Sykehjemsplasser langtid	332	488	325
Heldøgnsbemannet bofellesskap	190	24	100
Dekningsgrad 80+	19,1 %	12,7 %	13,2 %

Tabell: Antall heldøgns plasser og dekningsgrad i forhold til innbyggere 80 år og eldre i 2023

Samlet budsjett:

**ca. 240
mill. kr**

Hjemmetjenester

- Styrkes gradvis fra 2025 for å møte økte behov
 - Ca 9 mill. kr i 2025
- Planlagte møteplasser opprettes ikke, innsparing ca 2,5 mill. kr

Samlet budsjett:

**ca. 395
mill. kr**

Boveiledning

- Flere brukere medfører økte utgifter fra 2024, ca 22 mill. kr
- Innsparinger for ca 6 mill. kr

Arbeidstidsordning i pleie og omsorg

- Årsturnus har ført til mer heltid, men ikke lavere sykefravær
- Avtalt reduksjon i fridager gjennomføres
- Arbeidstidsordningen som ligger i årsturnusavtalen er for kostbar
- Forutsetter innsparing ved å endre arbeidstidsordningen
 - 18,5 mill. kr i 2024, 22 mill. kr fra 2025

Utvalgte investeringer, helse og velferd

Investering	Mill. kr	Viktigste år
Totalt helse og velferd 2024-2031	648	
Nye plasser Haugvoll og samlokalisering av hjemmetjenestene øst	465	2028-2030
Boligsosial handlingsplan	40	2024-2031
Erstatningsboliger kommunalt disponible boliger (i tillegg til boligsosial handlingsplan)	120	2024-2031

Kommuneområde oppvekst

Samlet budsjett:

**ca. 670
mill. kr**

Grunnskolen

- Kommunedelplan struktur og kapasitet oppvekst ferdigstilles i 2024 med ekstern bistand, skolestruktur vurderes
- Økt elevtall, økt utgift 2,5 mill kr
- Utvide normalbegrepet, innsparing ca 7 mill. kr i 2024
- Redusere bemanning, innsparing ca 7 mill. kr i 2024
- Styrke alternativ arena ved Ullerøy leirskole

Barnehage/ spes.ped førskole

Samlet budsjett:
ca. 162
mill. kr

- Innsparing spes.ped førskole utvide normalbegrep og organisere barn i grupper, ca 4 mill. kr
- Økt pedagogdekning i barnehagene, utgift 1 mill. kr
- Sommerstengte barnehager, direkte innsparing 0,5 mill. kr, total innsparing 2 mill. kr

Utvalgte investeringer, oppvekst

Investering	Mill. kr	Viktigste år
Totalt oppvekst 2024-2031	844	
Grålum barneskole, oppgradering	57	2024-2025
Handlingsprogram IKT, skoler og barnehager	100	2024-2031
Tindlund barneskole, oppgradering	168	2026-2027
Tindlund ungdomsskole, oppgradering	222	2028-2029
Sarpsfossen skole, økt kapasitet	87	2028-2029
Borgen barneskole, økt kapasitet	59	2028-2029
Sandbakken barne- og ungdomsskole, økt kapasitet	37	2028
Utbedringer Regnbuen/Kurland	36	2024-2025

Kommuneområde samfunn

Plan og samfunnsutvikling

Samlet budsjett:
**ca. 26,5
mill. kr**

- Økt ressurs næringsarbeid, ett årsverk
- Økt ressurs til utbyggingsavtaler, ett årsverk
- Effektiviseringstiltak Bærekraft 2030, innsparing 1,5 mill. kr i 2024
- Vedlikeholdstilskudd Inspiria 0,5 mill. kr i 2023, 2024 og 2025

Byggesak, tilsyn, landbruk og kart

Samlet budsjett:
**ca. 12,6
mill. kr**

- Ett årsverk vannforvalter, jobbe med vannmiljø og overvannshåndtering. Dekkes av selvkost
- Effektiviseringstiltak Bærekraft 2030, innsparing 1,5 mill. kr i 2024

Områdesatsing Østre bydel

- Bedre levekårene, utvikle bydelen og gi varige endringer
- Staten bidrar med 5x5 mill. kr
- Prioritere utvikling av kvartal 88 – totalt avsatt 76 mill. kr til investering (inkl. vann/avløp)
- 650.000 kr årlig til vedlikehold av kvartal 88 fra 2025

Bypakke Nedre Glomma

- Stortinget har vedtatt fase 2 – bompengeneinnkreving fra januar
- Statsbudsjettet: Inviteres til byvekstforhandlinger. 174 mill. kr i 2024
- Kommunal andel
 - 14,9 mill. kr årlig i 15 år
 - Det investeres for 85 mill. kr eks mva fram til 2027.

Samlet budsjett:

**ca. 82
mill. kr**

Kultur

- Legge ned områdebibliotekene Tune og Skjeberg
 - Åpning av nytt hovedbibliotek - økt bemanning og lengre åpningstider
 - Innsparing på lokaler 1 mill. kr på årsbasis, halvårseffekt i 2024
- Opplæringsarena for unge lyd- og lystechnikere
 - Etableres på Sarpsborg scene i 2025
 - Inntekt 0,5 mill. kr, full effekt fra 2026

Utvalgte investeringer, samfunn

Investering	Mill kr	Viktigste år
Totalt samfunn 2024-2031	109	
Park og nærmiljøanlegg Østre bydel, inkl VA	76	2024-2027
Investeringsmidler til kunst	10	2024-2031
Utstyr Sarpsborg scene	6	2024-2031
Opplæringsarena Sarpsborg scene	7,5	2024

Nytt kommuneområde for fellestjenester

Utvikle en enhetlig og effektiv kommune

Samlet budsjett:
ca. 237
mill. kr

- Fellestjenestene samordnes for å få best mulig samhandling og drift av hele kommunen
- Unngå parallelle funksjoner i de andre kommuneområdene
- Styrke organisasjonsutvikling, anskaffelser, personvern, IKT-sikkerhet
- Effektivisere og redusere bemanning, blant annet ved å digitalisere

Utvalgte investeringer, fellestjenester

Investering	Mill. kr	Viktigste år
Totalt fellestjenester 2024-2031	42	
IKT infrastruktur	19	2024-2031
Sentral IKT-plattform	16	2024-2031

Kommuneområde teknisk

Sarpsborg
kommune

Kommunalteknikk (utenom selvkost)

Samlet budsjett:

ca. 82
mill. kr

- Fortsetter omstillingsarbeidet
- Dyrere avtale om brøyting og strøing, økt utgift ca 4 mill. kr
- Slå på varmeanlegg for gågate og torg, økt utgift 0,9 mill. kr
- Økt vedlikehold av lekeapparater, utgift 0,4 mill. kr
- Avvikle brøyting av private veier, innsparing 0,5-0,7 mill. kr
- Slutte å klippe private idrettsanlegg, innsparing 0,5 mill. kr
- Færre sommerblomster, innsparing 0,5 mill. kr

Samlet budsjett:

**ca. 240
mill. kr**

Eiendom

- Kraftig fall i energiprisene gir en innsparing på ca 38 mill. kr
- Redusert effekt av energiltak, ca 6 mill. kr
- Bærekraft 2030:
Arealeffektivisering og forvaltning, drift og vedlikehold. Innsparinger på byggdrift og renhold

Kommuneområde teknisk

- Etablere kommunal beredskapsreserve, årlig utgift ca 0,2 mill. kr
- Revidere kommunens avtale med ASVO, forventet innsparing 0,5 mill. kr

Utvalgte investeringer, teknisk

Investering	Mill. kr	Viktigste år
Totalt Teknisk 2024 – 2031 utenfor selvkost	1 515	
Oppgradering kommunale veier	95	2024-2031
Trafikksikkerhetstiltak	43	2024-2031
Ladestasjoner for elbil	25	2024-2031
Oppgradering til LED- gatebelysning	15	2024
Biler og maskiner	249	2024-2031
Tiltak Bypakka, samferdsel	104	2024-2027
Rehab. og oppgradering av basseng Tindlund	19	2025
Sparta Amfi - oppgradering	13	2024
Ny ishockey-hall	400	2031
Ravneberget fengsel - utleie	86	2026-2027

**Utenfor
selvkost**

Utvalgte investeringer, selvkost

Investering	Mill. kr	Viktigste år
Totalt selvkost (VAR) 2024-2031	4 748	
Nytt renseanlegg inkl. infrastruktur	1 060	2024-2026
Nytt vannverk Isesjø/Kapasitetsøkning Baterød (utredning)	360	2027-2029
Vann- og avløpsledninger og tekniske installasjoner	2 987	2024-2031
Utvikling av Gatedalen miljøanlegg	175	2024-2027
Oppsamlingsplass avfall	20	2025-2026
Avfallsinnsamling i egenregi - biler, oppstillingsplass, personalbygg	78	2028-2029
Biler og maskiner	53	2024-2031

Vann, avløp
renovasjon

Spørsmål til budsjettet

hilde.lind@sarpsborg.com

innen 25. november 2023